

**6098 SAYILI TÜRK BORÇLAR KANUNU'NA GÖRE
KEFALET SÖZLEŞMESİNDE
KEFİLİN SORUMLULUĞUNUN KAPSAMI**
SCOPE OF BAILSMAN'S LIABILITY IN THE CONTRACT OF
BAILMENT PURSUANT TO THE TURKISH CODE OF
OBLIGATIONS NO: 6098

Merve YILMAZ*

Özet : Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği bir sözleşmedir. Kişisel sorumluluk ilkesi gereğince, kefilin sınırsız sorumlu olduğu düşünülemez. Kefilin sorumluluğu, öncelikle kefilin ödemekle yükümlü olduğu azami miktar ile sınırlıdır. Bundan başka kefilin sorumluluğunun sınırlarının sözleşmeden ve kanundan kaynaklanabileceğini söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Kefalet sözleşmesi, kefilin sorumluluğu, azami sorumluluk, asıl borç.

Abstract : Contract of bailment is a deed that bailman personally undertakes to be liable for the results of the non-performance of obligation to the creditor. According to the principles of personal liability, it cannot be considered that the bailman is an unlimitedly liable. First, liability of the bailman is limited to the minimum amount that s/he is liable to pay. Moreover, we can say that limits of the bailman's liability can be resulted from contract or law.

Keywords: Contract of Bailment, Bailman's Liability, Maximum Liability, Principal Debt.

GİRİŞ

11.01.2011 tarihinde T.B.M.M. tarafından kabul edilen, 04.02.2011 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan ve 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Türk Borçlar Kanunu'nun (TBK) "Özel Borç İlişkile-

* Dr., Ilgın Hâkimi

ri" başlıklı ikinci kısmında onbeşinci bölümde 589. maddede, kefalet sözleşmesinde kefilin sorumluluğunun kapsamı düzenlenmiştir. 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Türk Borçlar Kanunu'nda, 818 sayılı Borçlar Kanunu'na göre kefilin sorumluluğu ile ilgili bir takım yenilik ve değişiklikler yapılmıştır.

Bu araştırma ve inceleme yazısının konusunu 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'na göre kefalet sözleşmesinde kefilin sorumluluğunun kapsamı oluşturmaktadır. Çalışmamızda öncelikle kefalet sözleşmesinde kefilin sözleşmede belirtilen azami miktar ile sorumluluğu üzerinde kısaca durduktan sonra, kefilin sözleşmeden doğan sorumluluğu ve kanundan doğan sorumluluğu ile ilgili değerlendirmelerde bulunacağız.

I. Genel Olarak

TBK'nun 581. maddesine göre "Kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı, borçlunun borcunu ifa etmemesinin sonuçlarından kişisel olarak sorumlu olmayı üstlendiği sözleşmedir". Kanunda yer alan bu tanıma göre kefalet sözleşmesi, alacaklı ile kefil arasında kurulan¹ ve alacaklıya kişisel güvence sağlayan bağımsız nitelikte bir borç ilişkisidir.²

Kefalet sözleşmesi kişisel bir teminat sözleşmesidir.³ Bu sözleşme ile kefil, asıl borçlunun borcunu alacaklıya karşı ifa edememesi tehlikesini kişisel olarak üstlenmektedir. Borçlunun borcunu alacaklıya ifa edememesi tehlikesini kişisel olarak üstlenen kefilin sorumlu-

¹ Silvio Giovanoli, *Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, 2. Abteilung Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 7. Teilband Die Bürgschaft, Spie und Wette, Artikel 492-515 OR, 2. Aufl., Bern, 1978, Art. 492, Nr. 2; Mustafa Alper Gümüş, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.2, İstanbul, 2010, s. 533; Burak Özen, Kefalet Sözleşmesi, Özellikler- Kuruluşu- Türleri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 47; Hüseyin Hatemi, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1999, s. 118; Cevdet Yavuz, Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), Yenilenmiş 8. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 590-591; Aydın Zevkliler/ K. Emre Gökyayla, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 11. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2010, s. 529.**

² Emil Beck, *Das neue Bürgschaftsrecht*, Zürich, 1942, Art. 492, Nr. 43; Gümüş, s. 535; Hugo Oser/ Wilhelm Schönenberger (Çev. İsmet Sungurbey), *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi*, Ankara, 1964, s. 85; Gökhan Şahan, *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2007, s. 5; Zevkliler/ Gökyayla, s. 530; Özen, s. 47.

³ Yavuz, s. 589; Gümüş, s. 530; Özen, s. 6; Aslı Sücüllü, *Kefalet Sözleşmesi ve Kefalet Sözleşmesinin Şartları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006, s. 1.

luğu sınırsız değildir. TBK md. 589'da kefalet sözleşmesinde kefilin sorumluluğunun kapsamı belirtilmiştir. TBK md. 589 yasa koyucu tarafından, halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun (B.K.) kefilin sorumluluğunun kapsamını belirleyen 490. maddesinden farklı olarak kaleme alınmıştır. Yasa koyucu tarafından TBK md. 589 kaleme alınırken, 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak öncelikle kefilin azami miktar ile sorumlu olduğu belirtilmiştir. Sonrasında ise, B.K. md. 490'da üç fıkra ile ifade edilen kefilin sorumluluğunun kapsamı, TBK md. 589'un ikinci fıkrasında üç bent olarak bazı değişikliklerle birlikte düzenlenmiştir. TBK md. 589'un üçüncü ve dördüncü fıkralarında da 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda bulunmayan, kefilin sorumluluğu ile ilgili yeni bir takım düzenlemelere yer verilmiştir.

II. Kefilin Azami Sorumluluğu

Mehaz İsviçre Borçlar Kanunu'nun 499. maddesinin birinci fıkrasında kefilin bütün hallerde kefalet senedinde gösterilmiş olan azami miktar ile sorumlu olduğu belirtilmiştir.⁴ Buna karşılık 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda kefilin azami miktar ile sorumlu olduğu hususunda herhangi bir hükme yer verilmemiştir. Kefilin sorumluluğunun kapsamını düzenleyen TBK md. 589'da ise, mehaz kanuna uygun olarak kefilin azami miktar ile sorumlu olduğuna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmiştir. TBK md. 589'a göre: "Kefil, her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azamî miktara kadar sorumludur".

Kefalet sözleşmesinin geçerli olabilmesi için kefilin sorumlu olduğu azami miktarın kefalet sözleşmesinde açıkça gösterilmesi zorunludur. TBK md. 583/1'de kefilin sorumlu olduğu azami miktarın kefalet sözleşmesinde kefil tarafından el yazısı ile yazılması şartı getirilmiştir (TBK md. 584). Kefalet sözleşmesinde kefilin sorumlu olduğu azami miktarın açıkça gösterilmesinin nedeni kefilin muhtemel risklerden koruma dü-

⁴ Beck, Art. 499, Nr. 5; Hüseyin Avni Göktürk, "Kefalet Hukukumuzun Kifayetsizliği ve Yeni İsviçre Kefalet Hukuku", AÜHFD, C. 7, S. 3-4, 1950, s. 346; Ata Karatay, "İsviçre Borçlar Kanununun Değişen Kefalet Hükümleri Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme", İBD, C. 26, S. 11-12, 1952, s. 629-630; Pierre Cavin, (Amil Artus), "Yeni Kefalet Hukuku", Adalet Dergisi, S. 8, 1942, s. 997.

şüncesidir.⁵ Halen yürürlükte olan BK md. 484' de yer alan "kefilin mes'ul olacağı muayyen miktar" ifadesinin de, kefilin sorumlu olduğu azami miktarın kefalet sözleşmesinde gösterilmesi gerektiği hususunu işaret ettiği doktrin tarafından kabul görmektedir.⁶ Bununla birlikte Borçlar Kanunu'nun 484. ve 490. maddelerindeki hükümler karşısında kefalet senedinde belirtilen azami miktarın aşıp aşılamayacağı tartışılabilir. Doktrinde çoğunlukla benimsenen görüşe göre,⁷ kefilin sorumluluğu kefalet sözleşmesinde belirtilen azami miktar oranında kabul edilmelidir. Bir başka ifade ile, asıl borcun yanı sıra gecikme faizi, mahkeme masrafları gibi başka borçların toplamının kefalet sözleşmesinde belirtilen kefilin sorumlu olduğu azami miktarı geçmemesi gerekmektedir.

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Türk Borçlar Kanunu'nun 583. maddesinde kefilin azami sorumluluğunun açıkça

⁵ "Borçlar Kanunu, kefaleti 483. ve ardından gelen maddelerinde ayrıntılı bir biçimde düzenlemiş; bir çok sözleşme türüne ilişkin düzenlemelerinden farklı olarak, 484. maddede, kefalet sözleşmesinin geçerliliğini yazılı olma koşuluna bağlamış; biçime ilişkin bu koşula içerik yönünden başka bir koşul daha eklemiş; sözleşmenin geçerli olabilmesi için kefilin sorumlu olacağı miktarın sözleşmede açıkça gösterilmesini zorunlu saymıştır..."

Kefalet sözleşmesi yönünden, geçerliliğin, şekle ilişkin koşula ek olarak, içerikle ilgili başka bir koşula daha (kefilin sorumlu olacağı miktarın açıkça gösterilmesi koşuluna) bağlamasındaki amacın; kendisine ait olmayan bir borç için sorumluluk altına giren, hatta, müteselsil kefaletin söz konusu olduğu durumlarda asıl borçludan bağımsız olarak tek başına doğrudan doğruya takip edilebilmesi bile olanaklı bulunan kefil, mümkün mertebe korumak olduğu da kuşkusuzdur" Yargıtay H.G.K. 15.12.2004 tarih 2004/3-761 E., 2004/708 K. sayılı kararı (Meşe İçtihat Programı).

⁶ Hatemi, s. 119; Hüseyin Hatemi/ Rona Serozan/ Abdülkadir Arpacı, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 524; Gümüş, s. 558; Seza Reisoğlu, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1992, s. 52; Yavuz, s. 600; Seza Reisoğlu, "Kefalet Kavramı ve Muteberlik Şartları", *AÜHFD*, C.19, S.1-4, s. 383 v.d.; Sücüllü, s. 116; Necip Bilge, *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1971, s. 381; Necip Bilge, "Kefilin Mesuliyetinin Şümulü", *AÜHFD*, C. 13, S. 1-2, 1956, s. 91-92, Hüseyin Murat Develioğlu, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009, s. 301, "Davacı, davalı ile kiracılar arasında düzenlenen kira sözleşmesinde kefil olarak imza atmıştır. Bu kefalet Borçlar Kanunu 483. maddesinde belirtilen adi kefalet niteliğindedir. Aynı kanunun 484. maddesine göre de kefaletin geçerli olabilmesi için yazılı olması ve belli bir miktarı içermesi şarttır. Kanun maddesine aykırı olarak şekilde verilen taahhütler hukuken geçersizdir. Davacı-karşı davalı kefil, miktarı önceden belli olmayan hor kullanım zararından sorumlu tutulamaz." Yargıtay 13. H.D. 09.05.2002 tarih 2002/3679 Esas 2002/5360 Karar sayılı kararı (Meşe İçtihat Programı).

⁷ Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 381, Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 145; Hatemi/ Serozan/ Arpacı, s. 533; Özen, s. 108; Karatay, s. 630; Şahan, s. 36; Gümüş, s. 594; Haluk Tandoğan, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C.II, İstanbul, 1987, s. 779-780; Zevkililer/ Gökyayla, s. 551.

belirlenmesi şartının getirilmesi ve yine 589. maddesinde kefilin sorumluluğunun sınırının her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azami miktarı aşamayacağına düzenlenmesi ile, 818 sayılı BK md. 484 ile 490 arasındaki çelişki yasa koyucu tarafından giderilmiştir.

III. Kefilin Sözleşmeden Doğan Sorumluluğu

Kefilin sorumluluğu belirlenirken kefalet sözleşmesinde kefil ile alacaklı arasında kararlaştırılan özel koşullar dikkate alınmalıdır. Kefilin sorumluluğu kefalet sözleşmesinde bazı hukuki işlemler ya da eylemler ile sınırlandırılmış ise, kefilin bu hukuki işlemler ve eylemler dışında sorumluluğu yoluna gidilemeyecektir.⁸

IV. Kefilin Kanunda Doğan Sorumluluğu

Kefilin sorumlu olacağı yasal alacaklar TBK md. 589'da düzenlenmiştir. TBK md. 589, halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda bu maddeye karşılık gelen 490. maddeden daha farklı olarak kaleme alınmıştır. BK md. 490'a göre kefil asıl borcun yanı sıra asıl borçlunun kusurunun veya temerrüdünün kanuni sonuçlarından, dava ve takip masraflarından ve akdi faizlerden sorumludur. TBK md. 589'da da Borçlar Kanunu'nda olduğu gibi kefil, asıl borcun yanı sıra asıl borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçlarından sorumludur. Bununla birlikte dava ve takip masraflarının yanı sıra, TBK md. 589'da "*gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar*" dan da kefilin sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca faiz ile ilgili olarak da, "*işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdi faizler ile gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizlerinden yasal olarak sorumlu*" olacağı şeklindeki hüküm ile, akdi faiz dışında faiz talep edilebilmesine imkan tanınarak, 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı bir düzenlemeye yer verilmiştir. TBK md. 589 ile ilgili olarak verdiğimiz bu ön açıklamalardan sonra aşağıda sırasıyla kefilin yasal olarak sorumlu olduğu alacaklar ile ilgili ayrıntılı değerlendirmelerde bulunacağız.

⁸ Zevkliler/ Gökyayla, s. 551.

A. Asıl Borç

Kefil, öncelikle kefil olunan borcu aslından sorumludur.⁹ Kefalet sözleşmesinin söz konusu olabilmesi için geçerli bir asıl borcun varlığı zorunludur. Bu sebeple kefalet, asıl borcu güvence altına alan fer'i nitelikte bir borçtur.¹⁰ Fer'i nitelikteki kefalet borcu, asıl borca bağlıdır ve asıl borcun varlığı ile kefalet borcu varlığını sürdürür.¹¹ Asıl borcun tamamı için kefil tarafından kişisel güvence verilebileceği gibi, asıl borcun bir kısmı için de kişisel güvence verilebilir. Bununla birlikte asıl borç miktarının kefil olunan miktardan daha az olmasına da herhangi bir engel bulunmamaktadır. TBK md. 589'un ilk fıkrasında belirtilen hüküm uyarınca, kefil her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azami miktara kadar sorumludur. Bu sebeple asıl borç miktarı, kefil olunan azami miktardan daha fazla ise, kefilin sorumluluğu kefalet sözleşmesinde kararlaştırılan azami miktar ile sınırlı olacaktır.

Kefilin sorumlu olduğu asıl borcun belirlenmesi bazı durumlarda önemlidir. Bu durumu öngören yasa koyucu kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun 499. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan düzenlemeye benzer nitelikte bir hükme TBK md. 589'da yer vermiştir. TBK md. 589/3'e göre: "Sözleşmede açıkça kararlaştırılmamışsa kefil, borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur". Yasa koyucu tarafından 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan Türk Borçlar Kanunu'nda yer alan bu hükme benzer bir hüküm 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda bulunmamaktadır. Bununla birlikte halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun uygulamasında, doktrin

⁹ Henrich Honsell/ Nedim Peter Vogt/ Wolfgang Wiegand, *Basler Kommentar, Obligationenrecht I*, Art. 1- 529 OR, Helbing Lichtenhahn Verlag, 4. Auflage, 2008, Art. 499, Nr. 5; Yavuz, s. 610; Gümüş, s. 595; Zevkliler/ Gökyayla, s. 552; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 381; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümülü*, s. 106; Özen, s. 97; Şahan, s. 37.

¹⁰ Beck, Art. 492, Nr. 88; Giovanoli, Art. 492, Nr. 2; Oscar Daepfen, (Çev. Osman Bayrav), "Kefalet", *İBD*, C. 25; S. 6, 1951, s. 346. Kefalet borcunun asıl borca bağlı fer'i nitelikte bir borç olmasının istisnaları için Bkz.: Özen, s. 81 v.d.; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 4 v.d.; Faruk Yavuz, *Roma Kefalet Akdi'nin Günümüze Yansıması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008, s. 64.

¹¹ Beck, Art. 492, Nr. 88; Zevkliler/ Gökyayla, s. 531; Yavuz, s. 593; Sücüllü, s. 10; Hasan Ayrancı, "Şekil Şartına Uyulmadan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları", *AÜHFD*, C. 53, S. 2, 2004, s. 96; Gümüş, s. 533-534; Develioğlu, s. 112-113. Kefalet sözleşmesinin fer'i niteliğini ortadan kaldıran sözleşmelerin ancak şartları var ise garanti sözleşmesi olarak mütalaa edilebileceğine dair görüş için Bkz.: Reisoğlu, *Muteberlik Şartları*, s. 329.

tarafından, kefilin kefalet sözleşmesi kurulduktan sonra doğan borçlardan sorumlu olduğu bir karine olarak kabul edilmektedir.¹² TBK md. 589/3'de yer alan hüküm emredici nitelikte bir hüküm değildir. Bu hükme göre kural olarak kefil, asıl borçlunun kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumludur.¹³ Bununla birlikte kefil ile alacaklı arasında, asıl borçlunun kefalet sözleşmesinin kurulmasından önceki mevcut borçları için de kefilin sorumlu olacağına ilişkin bir anlaşma yapılabilmesi mümkündür.

Asıl borç miktarında meydana gelen değişiklikler bazı durumlarda kefilin sorumluluğunu da etkilemektedir.

Kefilin sorumluluğunun kapsamı asıl borç ile sınırlı olması nedeniyle asıl borç miktarının sonradan artması halinde kefil bu artıştan sorumlu olmayacaktır.¹⁴ Buna karşılık asıl borç miktarında meydana gelen artış kanundan, sözleşmeden ya da işin niteliği gereği ortaya çıkmış ise kefilin sorumluluğu yoluna gidilebilecektir.¹⁵ Örneğin aşağıda ayrıntısı ile inceleyeceğimiz borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçları nedeniyle asıl borç miktarında bir artış meydana gelmiş ise, kanun koyucunun kefilin asıl borçtan sorumluluğunun genişlemesine imkan tanınması nedeniyle, kefilin artıştan sorumluluğu yoluna gidilebilecektir.¹⁶ Yine kefil alacaklıya karşı kapsamı genişlemiş asıl borç miktarından da sorumlu olmayı taahhüt etmiş ise asıl borç miktarındaki artıştan kefil sorumlu olacaktır.¹⁷ İşin niteliği gereği kefalet sözleşmesinin başında kefilin sorumluluğunun kapsamının artacağına öngörülebildiği durumlarda, bir başka ifade ile, asıl borç tutarının sonradan belirlendiği durumlarda, kefil sonradan belirlenen bu asıl borç miktarından sorumlu olacaktır.¹⁸

Kefaletin fer'i niteliği gereğince kefilin sorumluluğu asıl borçlunun sorumluluğundan daha ağır olamayacaktır.¹⁹ Kefaletin fer'iliğinin ke-

¹² Gümüş, s. 595; Seda Kara Kılıçarslan, "Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı", *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 13, S.1-2, 2009, s. 48; Özen, s. 99.

¹³ Giovanoli, Art. 499, Nr. 22.

¹⁴ Gümüş, s. 595; Zevkliler/ Gökyayla, s. 552, Özen, s. 97.

¹⁵ Honsell/ Vogt/ Wiegand, Art. 499, Nr. 5; Giovanoli, Art. 499, Nr. 10; Gümüş, s. 595; Kara Kılıçarslan, s. 50; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 104 v.d.

¹⁶ Gümüş, s. 595; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 114; Kara Kılıçarslan, s. 50.

¹⁷ Gümüş, s. 595; Zevkliler/ Gökyayla, s. 553.

¹⁸ Honsell/ Vogt/ Wiegand, Art. 499, Nr. 5; Giovanoli, Art. 499, Nr. 10; Gümüş, s. 595; Kara Kılıçarslan, s. 50; Özen, s. 98.

¹⁹ Beck, Art. 492, Nr. 93; Yavuz, s. 593; Zevkliler/ Gökyayla, s. 531; Gümüş, s. 534;

filin sorumluluğuna yönelik bu sonucu nedeniyle asıl borç miktarında bir azalma meydana gelmiş ise, kefilin sorumluluğu da azalacaktır.²⁰

B. Borçlunun Kusur veya Temerrüdünün Yasal Sonuçları

TBK md. 589 gereğince kefil, asıl borç dışında borçlunun kusur veya temerrüdünün yasal sonuçlarından da sorumludur. Bu hüküm uyarınca kefil, asıl borcun yanı sıra iki halden daha sorumludur. İlk olarak kefil, borçlunun borcunu hiç veya gereği gibi ifa etmemesi nedeniyle TBK md. 112 gereğince ortaya çıkan müspet zararın tazmininden sorumlu olacaktır.²¹ İkinci olarak ise kefil, borçlunun temerrüde düşmesinin kanuni sonuçları olan gecikme tazminatı, beklenmedik hâl sebebiyle doğacak zarar, esas borcun para borcu olması durumunda temerrüt faizi²² ve diğer zararlardan da sorumlu olacaktır (TBK md. 118 v.d.).²³ TBK'nın 589. maddesinin ikinci fıkrasının ilk bendinde yer alan bu hüküm uyarınca, kefil asıl borçlunun yasal sorumluluğuyla sınırlı olarak sorumlu olacaktır.²⁴

TBK'nın 589. maddesinin dördüncü fıkrasında, halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda ve kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer almayan yeni bir hükme yer verilmiştir. Buna göre: *"Kefilin, asıl borç ilişkisinin hükümsüz hâle gelmesinin sebep olduğu zarardan ve ceza koşulundan sorumlu olacağına ilişkin anlaşmalar kesin olarak hüküm-*

Özen, s. 68; Reisoğlu, *Muteberlik Şartları*, s. 330-331; Senai Olgaç, *Kefalet*, Olgaç Matbaası, Ankara, 1978, s. 12, Oser/ Schönenberger, s.102.

²⁰ Zevkliler/ Gökyayla, s. 552; Şahan, s. 37; Kara Kılıçarslan, s. 50; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 382; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 112; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 156; M. Ramazan Aksoy, *Kefalet Sözleşmesindeki Kefil İle Alacaklı Arasındaki İlişki*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2008, s. 10. Kefilin asıl borçta meydana gelen azalmalardan yararlanmadığı istisnalar için Bkz.: Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 100-114; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 158.

²¹ Tandoğan, s. 775; Yavuz, s. 610; Zevkliler/ Gökyayla, s. 553; Gümüş, s. 595; Olgaç, s. 29; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 382; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 119; Kara Kılıçarslan, s. 51; Şahan, s. 37; Sücüllü, s. 36; Aksoy, s. 17-18.

²² Kefil, borçlunun kusuru olsun ya da olmasın azami sorumluluğu ile sınırlı olarak işlemiş ve birikmiş temerrüt faizinden sorumludur görüşü için Bkz.: Gümüş, s. 597; Özen, s. 100.

²³ Giovanoli, Art. 499; Nr. 11; Gümüş, s. 596 v.d.; Yavuz, s. 610; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 382; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 144; Tandoğan, s. 776; Hatemi/ Serozan/ Arpacı, s. 532; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 162; Kara Kılıçarslan, s. 51.

²⁴ Giovanoli, Art. 499, Nr. 11, Şahan, s. 38; Sücüllü, s. 36; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 120.

süzdür." TBK'nın 589. maddesinin dördüncü fıkrasında düzenlenen kefilin cezai şarttan ve menfi zarardan sorumlu olmayacağı kuralı, yasa koyucu tarafından 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 490. maddesinden farklı olarak emredici nitelikte bir hüküm haline getirilmiştir. Bir başka ifade ile, artık kefalet sözleşmesi ile, cezai şart ve menfi zarardan kefilin sorumlu olacağı kararlaştırılmayacaktır.²⁵ Bu bağlamda kefil, asıl borçlunun kusuru nedeniyle sözleşmeyi hiç veya gereği gibi ifa etmemesi nedeniyle, asıl borçlu ile alacaklı arasında kararlaştırılmış olan cezai şarttan sorumlu olmayacaktır. Yine kefil, asıl borçlunun kusuru nedeniyle alacaklının sözleşmeden dönerek sözleşmenin ifa edilmemesinden doğan menfi zararların tazmininden de sorumlu olmayacaktır.²⁶

Asıl borçlu tarafından sözleşmenin kusursuz olarak ihlal edilmesinden kefilin sorumluluğu yoluna gidilemeyecektir. Kanunda açıkça "*borçlunun kusur*"undan bahsedildiği için asıl borçlunun kusursuz sözleşme ihlallerinden kefil sorumlu değildir.²⁷

Kefil, asıl borçlunun sözleşmenin kurulmasından önce ya da sözleşmenin kurulması sırasında, kusuruyla sebep olduğu zararlardan (culpa in contrahendo) sorumlu değildir. Kefilin asıl borçlunun kusuruyla sebep olduğu zararlardan sorumluluğu, sözleşmenin kurulmasından sonra başlamaktadır.²⁸

²⁵ TBK md. 589/4 hükmünden önce halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunumuzun uygulamasında kefilin cezai şarttan ve menfi zararın tazmini sorumluluğunun bulunmadığı yine kabul edilmektedir. Bununla birlikte TBK md. 589/4'e benzer nitelikte bir hüküm mevcut olmadığından kefalet sözleşmesinde kefilin cezai şarttan ve menfi zarardan sorumlu olacağına dair bir iradenin ortaya konulabilme imkanının bulunduğu savunulmaktadır. Kefalet senedinde kefilin cezai şarttan ve menfi zarardan da sorumlu olacağına dair irade açıkça ortaya konmuş ise artık kefilin bu nlardan da sorumluluğu yoluna gidilebilmesi gerektiği ifade edilmektedir. Ancak TBK md. 589/4'ün emredici bir hüküm olması karşısında artık bu görüşün savunulabilmesi mümkün değildir. Kefalet sözleşmesinde kefilin cezai şarttan ve menfi zarardan da sorumluluğunun kararlaştırılabileceğine dair görüş için Bkz.: Özen, s. 105; Kara Kılıçarslan, s. 51; Gümüş, s. 596; Zevkiler/ Gökyayla, s. 554; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 382; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 119 v.d.; Develioğlu, s. 302; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 162.

²⁶ Honsell/ Vogt/ Wiegand, Art. 499, Nr. 6.

²⁷ Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 134-135; Şahan, s. 38; Zevkiler/ Gökyayla, s. 553; Özen, s. 101; Yavuz, *Roma Kefalet Akdi*, s. 95; Aksoy, s. 18. Buna karşılık Gümüş, s. 596: Kanunun lafzı, asıl borçlunun kusuru ile kefilin sorumlu olduğu şeklinde olsa da, asıl borçlunun ifa yardımcısının fiilinden dolayı kusursuz olarak sorumlu olduğu durumlarda ve kusursuz sorumluluğu öngören sözleşme ihlallerinde kefilin sorumluluğunun devam edeceğini savunmaktadır.

²⁸ Kara Kılıçarslan, s. 52; Beck, Art. 499, Nr. 18; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s.

C. Dava ve Takip Masrafları ile Rehinlerin Tesliminin ve Rehin Haklarının Devrinin Sebep Olduğu Masraflar

TBK md. 589/2'de "Alacaklının, kefile, onun borcu ödeyerek yapılmasını önleyebileceği uygun bir zaman önce bildirmesi koşuluyla, borçluya karşı yönelttiği takip ve davaların masrafları ile gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar" ın kefilin sorumluluğu kapsamında olduğu düzenlenmiştir.

Söz konusu hüküm uyarınca kefilin dava ve takip masraflarından sorumluluğu yoluna gidilebilecektir. Ancak kefilin dava ve takip masraflarından sorumlu tutulabilmesi için, alacaklı tarafından kefile, kefilin borcunu ödeyerek kendisine dava açılmasını ya da takip yapılmasını önleyebilmek için uygun bir süre verilmesi gerekmektedir.²⁹ Alacaklı tarafından kefile süre verilmesi koşulu, adi kefalette olduğu gibi, müteselsil kefalette de geçerlidir.³⁰ Alacaklı tarafından kefile süre verilebilmesi için, kefilin borcunun muaccel olması gerekmektedir.³¹ Eğer alacaklı tarafından kefile süre verildiğinde kefilin borcu henüz muaccel değil ise, kefil kendisine başvurulduğunda kendisi bakımından borç muaccel olduğunda ödeme yapacağı def'ini ileri sürebilir.³² Kefil tarafından bu def'i ileri sürülür ise, borç muaccel oluncaya kadar kefilinden ödeme yapması beklenemez. Kefil tarafından söz konusu def'i ileri sürülmediği takdirde kefilin dava ve takip masraflarını ödemesi gerekecektir.

Kefilin dava ve takip masraflarından sorumlu olabilmesi için, söz konusu dava ve takip masraflarının dürüstlük kuralına uygun olarak yapılması gerekmektedir.³³ Dava ve takip masraflarının iyiniyetle, alı-

138; Tandoğan, s. 776; Gümüş, s. 596; Özen, s. 101; Oser/ Schönerberger, s. 247, Reisoğlu, *Kefalet*, s. 162; Yavuz, *Roma Kefalet Akdi*, s. 95; Aksoy, s. 18.

29 Honsell/ Vogt/ Wiegand, Art. 499 Nr. 8; Beck, Art. 499, Nr. 29; Bilge, *Borçlar Hukuku*, s. 382, Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 146; Yavuz, s. 610; Şahan, s. 39; Zevkliler/ Gökyayla, s. 554; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 163; Özen, s. 102; Gümüş, s. 102; Aksoy, s. 20.

30 Giovanoli, Art. 499, Nr. 13; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 146; Kara Kılıçarslan, s. 52.

31 Giovanoli, Art. 499, Nr. 13; Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 146; Şahan, s. 39; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 163; Kara Kılıçarslan, s. 53. Kefilin borcu muaccel olsun ya da olmasın alacaklı tarafından kefile başvurulabileceğine dair karşı görüş için Bkz.: Gümüş, s. 599.

32 Bilge, *Kefilin Mesuliyetinin Şümulü*, s. 147; Şahan, s. 39.

33 Özen, s. 102; Gümüş, s. 599; Zevkliler/ Gökyayla, s. 554; Reisoğlu, *Kefalet*, s. 163.

şılmışa uygun olan masrafları aşması halinde, bu kapsamı aşan giderlerden kefilin sorumluluğu yoluna gidilemeyecektir. Ayrıca TBK md. 589'da yer alan dava ve takip masraflarından kefilin sorumluluğunun kapsamına, alacaklı tarafından birlikte kefillere karşı yapılan dava ve takip masrafları da girmemektedir.³⁴

818 sayılı Borçlar Kanunu'nda ödemede bulunan kefile yasal zorunluluk gereği yapılacak devirler nedeniyle oluşan masrafların kime ait olduğu hususunda bir açıklık bulunmamaktadır. Uygulamada karşılaşılabilecek sorunların önüne geçebilmek için yasa koyucu tarafından bu alanda bulunan boşluk, kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun 499/2. maddesi esas alınarak giderilmiştir.³⁵ TBK md. 589'da, halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer almayan yeni bir düzenlemeye yer verilerek, dava ve takip masraflarının yanı sıra, "gerektiğinde rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflar" dan da kefilin sorumlu olduğu düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca, kural olarak rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masraflardan kefil sorumlu olacaktır.³⁶

TBK md. 589/2'de yer alan dava ve takip masrafları ile rehin nedeniyle doğan masrafların kefile ait olduğuna ilişkin hüküm "Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa" şeklinde kanunda yer alan ibare gereğince, emredici nitelikte bir düzenleme değildir.³⁷ Bir başka ifade ile, tarafların söz konusu giderlerin alacaklıya ait olacağına dair anlaşma yapmalarına bir engel yoktur.

D. Akdi Faiz ve Tahvil Karşılığında Ödünç Verilen Anapara Faizi

TBK md. 589/2'de kefilin anapara faizinden sorumlu olduğu da düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre alacaklı ile asıl borçlu arasındaki sözleşmede anapara faizi ödenmesi hususu kararlaştırılmış

³⁴ Özen, s. 102; Gümüş, s. 600; Zevkliler/ Gökyayla, s. 554.

³⁵ Karatay, s. 630; Oser/ Schönerberger, s. 249.

³⁶ Zevkliler/ Gökyayla, s. 554; Kara Kılıçarslan, s. 53.

³⁷ Nevzat KOÇ, "Türk Borçlar Kanunu Tasarında Vekâlet Sözleşmesine, Havaleye, Kefalet ve Âdi Ortaklık Sözleşmelerine İlişkin Olarak Yapılması Öngörülen Yenilik ve Değişiklikler", İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S. 14, 2008, s. 56; Murat Haznedar, Borçlar Kanunu Tasarısı'ndaki Kefalet Sözleşmelerine İlişkin Önemli Değişikler, www.murathaznedar.av.tr/makale_doc/5.doc, (Çevrimiçi), 04 Haziran 2011, s. 15.

ise, kefil bu faizden de sorumlu olacaktır. Ancak kefilin akdi faiz ile sorumluluğu sınırsız değildir. Kefil TBK md. 589/2'ye göre “İşlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdî faizler”den sorumludur. Yasa koyucu tarafından madde metninde belirtilen faiz, akdi faizdir.³⁸ Temerrüt faizi yukarıda incelediğimiz gibi³⁹ borçlunun temerrüdünün yasal sonuçları arasında değerlendirildiğinden, kefilin azami sorumluluğu gözetilerek bir yıllık sınırlamaya tabi olmaksızın kefilin sorumlu olduğu kabul edilmelidir.⁴⁰

TBK md. 589'da, halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer almayan yeni bir düzenlemeye yer verilmiştir. Buna göre, işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait akdi faizlerin yanı sıra, “gerektiğinde tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizler”in de kefilin sorumluluğu kapsamında olduğu düzenlenmiştir. Tahvil karşılığında ödünç verme sözleşmesinde taraflarca faiz kararlaştırılmış ise, bu faiz, akdi faiz olarak kabul edileceğinden söz konusu düzenlemenin akdi faizi kastetmediği açıktır. Söz konusu hükmün yasa koyucu tarafından ayrıca belirtilmesinin nedeni ise, kefilin sorumluluğunu akdi anapara faizi ile sınırlandırarak, yasa gereği anapara faizi ödenmesi gereken durumda da faiz istenebilmesine imkan tanınmasını sağlamaktır.

Tahvil anonim şirketlerin ödünç para bulmak için itibari kıymetleri eşit ve ibareleri aynı olmak üzere çıkardıkları borç senetleri olarak tanımlanmaktadır. Tahvil karşılığı ödünç para verilmesi ise bir tüketim ödünç (karz) sözleşmesi olarak kabul edilmelidir. Tüketim ödünç (karz) sözleşmesi, ticari nitelikte ise, taraflarca sözleşmede kararlaştırılmamış olsa da faiz istenebilmektedir (TBK md. 387/2). Anonim şirketlerin tahvil çıkarması işlemi ticari işlerden olduğu için taraflarca sözleşmede kararlaştırılmamış olsa dahi, faiz istenebilmesi mümkündür.⁴¹ Böylelikle yasa koyucu tarafından akdi faizin yanı sıra, yasa gereğince faiz ödenmesi gereken bir durumda da kefilin faiz ile sorumlu

³⁸ Her ne kadar yasa koyucu tarafından 818 sayılı Borçlar Kanununda kefilin sorumluluğu akdi anapara faizi ile sınırlandırılmış ise de, yasa gereği anapara faizi ödenmesi gereken durumlarda da kefilin sorumluluğu yoluna gidilebileceğine dair karşı görüş için Bkz.: Gümüş, s. 600, Özen, s. 103.

³⁹ Yuk. Bkz.: B. Borçlunun Kusur veya Temerrüdünün Yasal Sonuçları

⁴⁰ Beck, Art. 499, Nr. 29; Özen, s. 100; Şahan, s. 39; Zevkliiler/ Gökyayla, s. 555; Aksoy, s. 23Gümüş, s. 600.

⁴¹ Aksoy, s. 24-25.

olduğu hükme bağlanmıştır. Ancak yasa koyucu sadece tahvil karşılığında ödünç verilen anapara bakımından faiz istenebilmesine imkan tanımıştır. Bu sebeple tahvil karşılığı ödünç verilen para dışında, yasa gereği faiz ödenmesi gereken başka durumlarda da faiz istenebilmesi mümkün değildir.⁴²

TBK md. 589/2'de yer alan anapara faizinden kefilin sorumlu olduğuna ilişkin hüküm, "Aksi sözleşmede kararlaştırılmamışsa" şeklinde kanunda yer alan ibare gereğince, emredici nitelikte bir düzenleme değildir.⁴³ Bir başka ifade ile, tarafların söz konusu faizin alacaklıya ait olacağına dair anlaşma yapmalarına bir engel yoktur.

SONUÇ

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda, kefalet sözleşmesinde kefilin sorumluluğunu kapsamı ile ilgili önemli değişiklikler ve yenilikler yapılmıştır. Söz konusu bu düzenlemeler yapılırken kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun hükümleri göz önünde bulundurulmuştur. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda kefilin sorumluluğunun kapsamı ile ilgili yapılan değişiklik ve yeniliklerde, kefalet sözleşmesinin hukuki mahiyeti dikkate alınarak, kefilin koruması amaçlanmış, sorumluluğun kapsamının sınırının çizilmesinde ortaya çıkan birçok soruna çözüm bulunmuştur.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nda kefilin sorumluluğunun kapsamı düzenlenirken halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı bir sistematik izlenmiştir. 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda üç fıkra olarak 490. maddede kaleme alınan kefilin sorumluluğunun kapsamı, 6098 sayılı yasada 589. maddenin ikinci fıkrasında üç bent halinde düzenlenmiştir. Ayrıca 818 sayılı Borçlar Kanunu'ndan farklı olarak rehinlerin kefile tesliminin ve rehin haklarının devrinin sebep olduğu masrafların da kefilin sorumluluğu kapsamında olduğu kabul edilmiştir. Yine akdi anapara faizinin yanı sıra, tahvil karşılığında ödünç verilen anaparanın işlemiş bir yıllık ve işlemekte olan yıla ait faizlerinin de kefilin sorumluluğu kapsamında olduğu kabul edilerek, yasa gereğince faiz ödenmesi gereken bir durumda da faiz istenebilmesine imkan tanınmıştır.

⁴² Aksoy, s. 25.

⁴³ Koç, s. 56; Haznedar, s. 15.

Türk Borçlar Kanunu'nda kefilin sorumluluğunun kapsamı ile ilgili getirilen en önemli düzenleme, kefilin her durumda kefalet sözleşmesinde belirtilen azami miktara kadar sorumlu olacağı ilkesidir. Ayrıca yine 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda yer almayan yeni bir hüküm ile tarafların sözleşmede açıkça kararlaştırmamaları halinde borçlunun sadece kefalet sözleşmesinin kurulmasından sonraki borçlarından sorumlu olacağı yasa koyucu tarafından kabul edilmiştir.

Halen yürürlükte olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'na göre kefil, kural olarak asıl borç ilişkisinin hükümsüz hale gelmesinin sebep olduğu menfi zarardan ve cezai şarttan sorumlu değildir. Bununla birlikte tarafların sözleşmede bu hususun aksini kararlaştırabilmelerine herhangi bir engel bulunmamaktadır. Oysa ki, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 589/4. maddesi ile getirilen yeni düzenleme karşısında artık, kefilin menfi zarardan ve cezai şarttan sorumlu olacağına dair taraflar arasında bir anlaşma yapılabilmesi mümkün olmayacaktır.

KAYNAKLAR

- AKSOY, M. Ramazan, *Kefalet Sözleşmesindeki Kefil İle Alacaklı Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2008.
- AYRANCI, Hasan, "Şekil Şartına Uyulmadan Kefalet Sözleşmesinde İfanın Sonuçları", *AÜHFD*, C. 53, S. 2, 2004.
- BECK, Emil, *Das neue Bürgschaftsrecht*, Zürich, 1942.
- BİLGE, Necip, *Borçlar Hukuku Özel Borç Münasebetleri*, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1971. (Borçlar Hukuku)
- BİLGE, Necip, "Kefilin Mesuliyetinin Şümulü", *AÜHFD*, C. 13, S. 1-2, 1956.
- CAVIN, Pierre (Amil ARTUS), "Yeni Kefalet Hukuku", *Adalet Dergisi*, S. 8, 1942.
- DAEPPEN, Oscar (Çev. Osman BAYRAV), "Kefalet", *İBD*, C. 25; S. 6, 1951.

- DEVELİOĞLU, Hüseyin Murat, *Kefalet Sözleşmesini Düzenleyen Hükümler Işığında Bağımsız Garanti Sözleşmeleri*, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2009.
- GIOVANOLI, Silvio, *Berner Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Obligationenrecht, 2. Abteilung Die einzelnen Vertragsverhältnisse, 7. Teilband Die Bürgschaft, Spie und Wette, Artikel 492-515 OR, 2. Aufl., Bern, 1978.*
- GÖKTÜRK, Hüseyin Avni, “*Kefalet Hukukumuzun Kifayetsizliği ve Yeni İsviçre Kefalet Hukuku*”, AÜHFD, C. 7, S. 3-4, 1950.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C.2, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2010.*
- HATEMİ, Hüseyin, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1999.
- HATEMİ, Hüseyin/ Serozan, Rona/ ARPACI, Abdülkadir, *Borçlar Hukuku Özel Bölüm*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.
- HAZNEDAR, Murat, *Borçlar Kanunu Tasarısı’ndaki Kefalet Sözleşmelerine İlişkin Önemli Değişikler*, www.murathaznedar.av.tr/makale/doc/5.doc, (Çevrimiçi), 04 Haziran 2011.
- HONSELL, Henrich/ VOGT, Nedim Peter/ WIEGAND, Wolfgang, *Basler Kommentar, Obligationenrecht I, Art. 1- 529 OR, Helbing Lichtenhahn Verlag, 4. Auflage, 2008.*
- KARA KILIÇARSLAN, Seda, “*Kefilin Sorumluluğunun Kapsamı*”, *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 13, S.1-2, 2009.
- KARATAY, Ata, “*İsviçre Borçlar Kanununun Değişen Kefalet Hükümleri Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme*”, *İBD*, C. 26, S. 11-12, 1952.
- KOÇ, Nevzat, “*Türk Borçlar Kanunu Tasarısında Vekâlet Sözleşmesine, Havaleye, Kefalet ve Âdi Ortaklık Sözleşmelerine İlişkin Olarak Yapılması Öngörülen Yenilik ve Değişiklikler*”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 14, 2008.
- OLGAÇ, Senai, *Kefalet*, Olgaç Matbaası, Ankara, 1978.
- OSER, Hugo/ SCHÖNENBERGER, Wilhelm (Çev. İsmet SUNGURBEY), *İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi*, Ankara, 1964.

- ÖZEN, Burak, *Kefalet Sözleşmesi, Özellikler- Kuruluşu- Türleri*, İstanbul, 2008.
- REİSOĞLU, Seza, *Türk Hukukunda ve Bankacılık Uygulamasında Kefalet*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1992. (Kefalet)
- REİSOĞLU, Seza, "Kefalet Kavramı ve Muteberlik Şartları", *AÜHFD*, C.19, S.1-4. (Muteberlik Şartları)
- SÜCÜLLÜ, Aslı, *Kefalet Sözleşmesi ve Kefalet Sözleşmesinin Şartları*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.
- ŞAHAN, Gökhan, *Kefalet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 2007.
- TANDOĞAN, Haluk, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, C.II, İstanbul, 1987.
- YAVUZ, Faruk, *Roma Kefalet Akdi'nin Günümüze Yansıması*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2008. (Roma Kefalet Akdi)
- YAVUZ, Cevdet, *Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler)*, Yenilenmiş 8. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010.
- ZEVKLİLER, Aydın/ GÖKYAYLA, K. Emre, *Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri*, 11. Bası, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara, 2010.